

Transkraniell doppler och risken för emboli från karotis

I tidskriften *Lancet Neurology* har en grupp forskare undersökt om man med hjälp av transkraniell doppler kan hitta tecken på asymtomatisk emboli hos patienter med stenosis i arteria carotis för att därigenom avgöra om dessa behöver genomgå operation med endarterektomi. Studien bygger på data från 26 centra och omfattar totalt 467 patienter med minst 70 procents stenosis i karotis och som inte haft några neurologiska symtom.

Deltagarna genomgick transkraniell doppler (TCD) där man tittade efter tecken på emboli i arteria cerebri media. Dopplerundersökningen spelades in och tog totalt två timmar. Den upprepades sedan efter 6, 12 och 18 månader. När forskarna tittade på den dopplerundersökning som gjordes då studien påbörjades noterades tecken på emboli (som alltså inte givit några symtom) hos 77 individer. Deltagarna har sedan följts under 2 år, och primärt effektmått har varit ipsilateral stroke och TIA.

Under uppföljningsperioden noterades att 6 individer drabbades av stroke

ipsilateralt och 26 av TIA. När man tittade på förekomst av stroke/TIA i respektive grupp noterades att 7,1 procent av individerna där asymtomatisk emboli upptäckts drabbades av stroke eller TIA årligen, vilket ska jämföras med 3,0 procent av individerna där man inte hittat emboli.

Sett under hela tvåårsperioden var risken för stroke/TIA ökad med 2,5 gånger (95 procents konfidensintervall 1,20–5,36; $P=0,015$) i gruppen där man hittat tecken på emboli. Om man ser specifikt på de stokedrabbade, och alltså exkluderar de individer som drabbats av TIA, noterades att risken för ipsilateral stroke var 5,6 gånger högre (95 procents konfidensintervall 1,61–19,32; $P=0,007$) i gruppen där man hittat tecken på emboli.

Ser man specifikt på den sexmånadersperiod som följde en given TCD-undersökning noterades att risken för ipsilateral stroke var 6,4 gånger högre för individer där man hittat tecken på emboli. Resultaten står sig efter att författarna justerat för faktorer som kön, stenosis-

»Transkraniell doppler tycks således kunna vara ett potentiellt hjälpmedel för att finna patienter ... som bör opereras.«

grad och medicinering. Forskarna har slagit samman de egna resultaten med tidigare studier inom fältet, och resultaten står fast. Metaanalysen visar att förekomst av asymtomatisk emboli var förknippad med 7,6 gånger högre risk för stroke eller TIA och 6,6 gånger högre risk för stroke.

Transkraniell doppler tycks således kunna vara ett potentiellt hjälpmedel för att finna patienter med asymtomatisk stenosis i karotis som bör opereras. Metoden är relativt enkel och icke-invasiv men kräver vana användare som kan tolka resultaten. Dessutom är den tidskrävande. Ska TCD bli ett verktyg för klinisk utvärdering av vilka patienter som bör opereras behövs sannolikt mer automatiserade metoder, konstaterar forskarna.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Markus HS, et al. *Lancet Neurol.*
doi: 10.1016/S1474-4422(10)70120-4

Koppling mellan fetma och cancerdödlighet även hos asiater

I tidskriften *Lancet* presenteras en omfattande studie kring BMI och cancerdödlighet i Asien. Studien bygger på en sammanslagning av 39 olika material som sammantaget omfattar 401 215 individer från Asien, Australien och Nya Zeeland med en genomsnittlig ålder på 48 år, 59 procent män och 41 procent kvinnor. Samtliga deltagare har följts i minst tre år, och uppgifter om bla BMI har funnits tillgängliga. Det rör sig om studier som gjorts under lång tid; materialet omfattar uppgifter så långt tillbaka som 1961.

Den huvudsakliga frågeställningen har varit om övervikt är korrelerad med minskad eller ökad överlevnad hos patienter med cancer. Författarna har identifierat 4872 dödsfall till följd av cancer. Man har tittat på mortaliteten för samtliga malignitetsformer undantaget lungcancer och konstaterar att för individer med BMI ≥ 30 (fetma) var mortaliteten ökad med en faktor 1,21 (hazard-kvot) med ett 95 procents konfidensintervall på 1,09–1,36 jämfört med individer med BMI mellan 18,5 och

Det finns all anledning att försöka få bukt med den överviktsepidemi som sprider sig över länder som tex Kina.
Foto: IBL

24,9 (normalviktiga). Tittar man specifikt på koloncancer noteras en riskökning med en faktor på 1,51 hos individer med BMI ≥ 30 jämfört med normalviktiga. Mortalitetsrisken tycks särskilt hänga samman med övervikt vid rektalcancer och vid bröstcancer hos kvinnor ≥ 60 års ålder, där motsvarande hazardkvoter uppgick till 1,68 respektive 1,63. Högst riskökning noterades dock för ovariecancer och cervixcancer, där ris-

ken ökade med en faktor på 2,62 respektive 4,21.

Värt att notera är att forskarna undersökt 20 malignitetsformer, men det var bara för 8 av dem som ett statistiskt säkerställt samband mellan övervikt och mortalitet noterades. I fallet lungcancer noterades det motsatta sambandet, dvs ökad vikt var korrelerad med minskad risk att avlida. Författarna har dessutom jämfört mortalitetsrisken bland asiater och individer från Australien och Nya Zeeland, men några större skillnader noterades inte. Studien ska ses mot bakgrund av att tidigare undersökningar visat en koppling mellan övervikt/fetma och ökad mortalitet vid cancer i studier på amerikaner och européer. Detta visar sig således även gälla asiater och är en god anledning att försöka få bukt med den överviktsepidemi som i dag sprider sig över länder som tex Kina.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Parr CL, et al. *Lancet Oncol.*
doi: 10.1016/S1470-2045(10)70141-8